

IL MEMORIALE A BEATRICE D'ARAGONA

ARAGÓNIAI BEATRIX EMLÉKKÖNYV

Quando Beatrice d'Aragona, la gentile figliuola di re Ferrante si accingeva a partire da Napoli, sposa a Mattia Corvino, re d'Ungheria, – un'ambasciata unghera era venuta a prenderla e a farle scorta,– il 16 settembre 1476, due giorni prima della partenza, il conte di Maddaloni, Diomedea Carafa, vecchio compagno d'armi e consigliere e ministro di suo avo e di suo padre, le consegnava un Memoriale, che aveva composto a richiesta di lei. Erano bonari consigli, dettati dall'esperienza, sul modo in cui ella avesse a comportarsi nella nuova condizione: "de como ve haverreda governare per lo tempo futuro, cossi per la via transferendove dacquà allo vostro regno de Ungheria, como poi serrite in quillo, cossi con la Maestà del Re vostro marito como con la sua matre, et con quilli baruni di quillo regno, como anco co li subditi et populi".

Fattele innanzi tutto le debite scuse, il Carafa le raccomandava le osservanze religiose, anche per buon esempio da porgere ai sudditi. Al Re suo padre, prima di partire, doveva baciarla la mano, chiedere perdono e raccomandarsi; e similmente compiere opportuni uffici col duca di Calabria e con gli altri fratelli, e coi gentiluomini e baroni e cortigiani e dame. Doveva poi preparare il Re che le permettesse una fermata alla chiesa di San Geronimo al Duomo, che si trovava sulla via che avrebbe percorsa il corteo in partenza. In tutte le terre per le quali passerà, scenda e faccia orazione nella chiesa maggiore: di che riporteran buona impressione gli Ungheri della scorta. Nello staccarsi dal Re, al punto nel quale egli si volgerà indietro, non dimentichi di chiedergli di nuovo la benedizione, e faccia prova di baciarli prima i piedi e poi le mani. Chieda consigli al Re, e anche al duca e agli altri principi, sul modo di trattare la comitiva venuta d'Ungheria: per via, s'informi di ciascuno dei componenti di essa, li chiami a volta a volta, si mostri a tutti affabile. Nei luoghi nei quali si fermerà per passar le notti, disponga severa vigilanza delle sue damigelle: anche ciò piacerà agli Ungheri, "che sono gelusi naturali". A Roma, badi a trattare coi dovuti onori i cardinali, che tutti si tengono altrettanto re. Roma era il centro dell'opinione mondiale: "et notate che detti cardinali sono de tucta la Christianità et che omne vostra opera se notarà et se scriverà per lo mondo, de che se vole fare sì che hagiano da scrivere bene...". Al papa prometta di volere, insieme con lo sposo suo, concorrere a difendere e aiutare la religione; gli parla della scelta del proprio cappellano; gli chiede qualche indulgenza e la benedizione, e cerchi di prendere dalle sue mani il sacramento dell'Eucaristia. A Ferrara troverà la sorella, Eleonora, moglie di quel duca, e, benché essa non sia regina, dovrà onorarla come sorella e sorella maggiore, dicendo agli Ungheri: "per havervi epsa cresciuta et essere nata prima de vui". Disponga in modo che l'ora della partenza sia per ogni giorno stabilita un po' più tardi della effettiva, per non fare attendere i signori della compagnia. I doni, che sarà per ricevere, li spartisca con gli

Amikor Aragóniai Beatrix, Ferrante király kedves lánykája elhagyni készült Nápolyt, hogy feleségül menjen Magyarország királyához, Corvin Mátyáshoz – egész magyar követség jött érte, hogy az úton végig őriztet a király mellé –, 1476. szeptember 16-án, két nappal az indulás előtt Maddaloni grófia, Diomedea Carafa, a lány öseinek és apjának öreg fegyvertársa, tanácsnoka és minisztere átadott a menyasszonynak egy emlékkönyvet, úgy összeállítva azt, ahogyan a lány kérte tőle. Jóindulatú, a tapasztalat diktálta tanácsok voltak abban arról, hogyan is kell viselkednie majd az új körülmények között: „hogyan kell a jövőben kormányoznotok az életeteket, amikor innen a magyarországi királyságba költöztök, hogyan legyetek engedelmesek, hogy öfelsége a király, a férjetek, annak édesanyja, a bárók, az ország, az alattvalók és a nép elégedett legyen”.

Mindenek előtt Carafától kell bocsánatot kérni, hiszen ő vallásos magatartást ajánlott Beatricének azért, hogy mindig jó példát adjon az alattvalóknak. Indulás előtt még kezet kellett csókolni apjának, a királynak, kért a bocsánatát, folyamodni kellett a kegyeire. Hasonló gesztusokat kellett tennie fű testvérei felé, a többi nemes urak, bárók, udvaroncok és dámák előtt. Kérte kellett a királyt, hogy engedélyezzen megállást a San Geronimónál, vagyis annál a templomnál, amely mellett amúgy is, már az indulásnál elvezetett a kíséret útja. Carafa tanácsa az volt, hogy mindenütt álljon meg és imádkozzon a legnagyobb útbaoesó templomban, mert ez majd jó benyomást tesz az őt kísérő magyarokra. Amikor elvált a királytól és az, már távozásra készülve, háta fordít neki, ne feljtsse el még utoljára áldását kérti és próbálja megcsókolni először a lábát, majd a kezét. Kérjen tanácsot tőle, de a hercegtől és más fejlebbvalótól is arról, hogyan kell bannia a Magyarországról érkezett kísérettel. Kérje azt, hogy a kíséret minden tagjáról szerezzenek információit, hogy egyenként szólíthatassa meg őket, és ezzel szeretetre méltónak mutatkozson előttük. Ott, ahol majd éjszakáznak, rendeljen szigorú őrizetet a kisasszonyok mellé: ez is tetzesen fog a magyaroknak, akik „született féltékenyek”. Rómában figyeljen arra, hogy tisztelettel viselkedjen a pápópókokkal, akik magukat szintén királyoknak tartják. Róma áll a világ figyelmének középpontjában: „...nudzátok azt, hogy ezek a pápópók az egész kereszténység képviséi és figyehni fognak mindne, amit tesztek, elmondják és megírják az egész világnak, tehát úgy viselkedjétek, hogy jót irihassanak felőletek...”. A pápának igérje meg, hogy férjével együtt védeni és segíteni fogja a vallást; beszéljen neki arról, hogy kit választ udvari kaplánjának; kérje meg bocsánatát és áldását, próbálja a kezéből magához venni az eucharisztia szentségét. Ferrarában találkozik a fog nővérével, Eleonorával, a nagyherceg hívesével és, minthogy ő nem királyné, csak annyira kell megtisztelnie, mint nővert, azt monda a magyaroknak: „ő előbb szólított és előbb nőt fel, mint t”. Itékedjen úgy, hogy az indulás időpontját minden nap egy kicsit korábbi időre tegyék, mint az a valóságban lesz, hogy a kíséretet alább urának ne kelljen várakozniuk. Az ajándékokat, amit kap, ossza meg a magyarokkal, figyelembe véve azok mind-